

Kiadja: A FÖLDMIVELÉSÜGYI M. KIR. MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK minden hó 1-én és 15-én.

Az Országos Halászlati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.

Szerkesztőség: Budapest, V., Ügynök-utca 19. szám., IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Patria” r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vez. fel.

TARTALOM: A Balaton pontyai. *Répássy Miklós.* — Tavaszsi séta a budapesti Dunakorzón. *Dr. Unger Emil.* — A harcra, a szalamandra és egyebek. *Ivančić József.* — A magyar halászlati szakirodalma. *Dr. Vutskits György.* (Folyt.) — Kérdések és feleletek. — Társulatok. Egyesületek. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

A Balaton pontyai.

Irta: Répássy Miklós.

A Balaton halászlata az 1916. év történelmi jelentőségű. A halászlati jogtulajdonosokból alakult halászlati társulat 1915. évben új üzemtervet állapított meg, amely a tó rendszeres halasításának kérdését van hivatva megoldani.

Az üzemtervnek az idevonatkozó rendelkezéseket tartalmazó szakaszai a következők:

4. §. A társulat a haláskörébe eső vizekben élő valamennyi gazdaságilag jelentős halfaj tenyésztését gondozza, de különösen súlyt helyez a Balaton főhala: a fogassüllő és mellette a legértékesebb tömeghal: a ponty állományának fenntartására és gyarapítására. E végből:

a) Minden év április 1-étől április 30-áig terjedő általános tilalmat állapít meg, amely időszak alatt a halászlati bárkinék, bárminő eszközzel, bárminő halra tilos.

b) Ezen tilalmi időszak alatt külön is gondozza a társulat a fogassüllőtenyésztést olyképp, hogy a fogassüllő természetes ivóhelyein mesterséges fészkeket rakat le és az ikrával megtelt fészkeket azután a Balaton csendes öbleiben kosarakban védve kikölteti. Az ily módon gondozott ikrák legalább 50 millió (500 telt fészkek) legyen.

c) A társulat minden év őszén 100, azaz egyszáz métermázsa nemes, gyorsan növekvő, 0,08—0,10 kg. átlagsúlyú, erőteljes, egynyaras, vagy ugyanilyen súlyban legalább 0,25—0,40 kg. átlagsúlyú kétnyaras pontyivadékokat helyez a Balatonba.

5. §. A halászlatról szóló 1888. évi XIX. t.-cz. tilalmi rendelkezései természetszerűleg teljes mértékben megtartandók a halászlati üzeménél.

A mennyiben az okszerű tenyésztés érdekében a törvény 24. vagy 25. §-a alapján lehetővé váló kivételek szükségessé válnak mutatkoznak, azok engedélyezését a társulat a földművelésügyi m. kir. minisztériumtól esetről-esetre kérelmezi. —

A társulat ez év tavaszán nem ugyan 100 q, hanem csak 83 q kétnyaras pontyot — mert többet beszerezni egyáltalán nem lehetett — tényleg behelyezett a Balatonba és a földművelésügyi minisztérium a társulat kérelmére 50,278/1916. sz. rendeletével engedélyezte a 25 milliméternél nem szűkebb szemű hálókat 1916. szeptember 15-től 1917. március 31-ig s a ponty fogásának 1916. május 1-től július 15-ig terjedő tilalmát felfüggesztette.

Hosszú évek óta folyó tanácskozások, értekezések s tevékenység hozzá: viták eredményei ezek a tények s éppen azért talán nem lesz felesleges a dolgot szakszempontból kissé tüzetesebben megvilágítani.

Mindenekelőtt meg kell állapítanunk, hogy a mesterséges behalásítással valamely víz halászlata akkor javíthatjuk, ha abban halhústermő képességéhez mérten kevés a hal, vagy ha silány fajtájú s helyébe jobb fajtát akarunk juttatni, vagy végül, ha a halak természetes szaporodása bármi okból nem lehet elég eredményes. Hogy a halasítás mértékét és módját ehhez képest meghatározhassuk, hogy arra valami alapot kapjunk, igyekeznünk kell a szóban forgó vizet halászlatalag megismerni. Erre minden bizonynyal a rendszeresen vezetett halászlati üzem adatai használhatók fel a legmegbízhatóbban. Elméleti megállapításoknak vajmi kevés hasznát vehetjük.

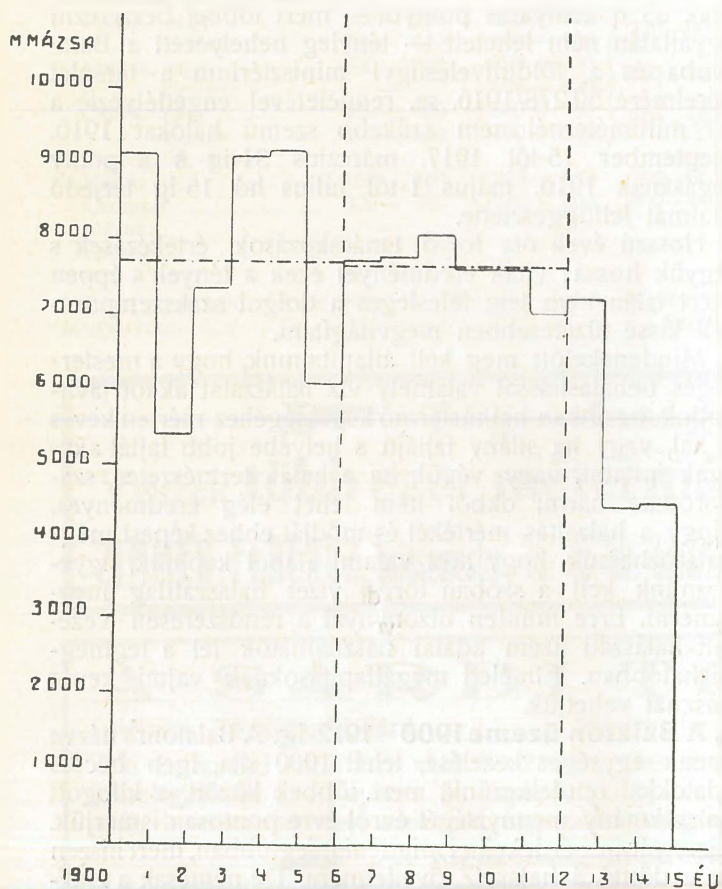
A Balaton üzeme 1900—1912-ig. A Balatonra nézve annak egységes kezelése, tehát 1900 óta, igen becses adatokkal rendelkezünk, mert, többek között, a kifogott halzsákmány mennyiségét évről-évre pontosan ismerjük. Bizonyára ez érdekelhet mindenkit legjobban, mert hiszen ez a döntő a halasvíz jövedelmére. De nemcsak a zsákmány összmenyisége, hanem külön-külön az egyes halfélésekből kifogott mennyiség is meg van határozva.

Az idevonatkozó adatok, amelyek a bérli halászlati részvénytársaság hiteles könyveiből valók, az I. számú táblázatban vannak összefoglalva.

I. táblázat. Halfogások a Balatonban 1900—1915-ig.

Év	Silányabb fajok			Értékesebb fajok				Összesen	Silány és értékes fajok egymáshoz való aránya	Jegyzet
	Keszeg	Garda	Őn	Fogas-süllő	Ponty	Harcsa	Csuka és czompó			
	m é t e r m á z s a									
1900/1901	4500·72	3268·04	150·23	797·05	38·50	72·97	292·14	9120·08	87·00 : 13·00	
1901/1902	2834·55	1309·51	59·24	923·04	44·50	23·44	205·10	5399·38	77·90 : 22·10	Abnorm. jeges halászat
1902/1903	4944·79	902·25	113·33	905·62	99·63	63·02	312·35	7340·99	81·20 : 18·80	
1903/1904	4981·57	3136·57	110·64	581·92	85·26	49·33	162·00	9107·29	90·35 : 9·65	
1904/1905	6215·33	1783·09	75·29	842·26	72·08	41·51	137·71	9167·27	90·80 : 9·20	
1905/1906	3531·82	1508·50	79·55	740·17	70·17	47·25	119·33	6096·79	83·98 : 16·02	Abnorm. jeges halászat
1906/1907	5624·98	680·51	77·63	1001·84	66·59	50·83	213·10	7715·48	82·70 : 17·30	
1907/1908	4716·92	1760·01	92·57	782·42	68·59	53·06	288·10	7761·17	84·74 : 15·26	
1908/1909	5335·08	1308·37	149·95	917·39	136·49	61·18	149·31	8057·77	84·31 : 15·69	
1909/1910	5141·12	1120·03	133·78	933·96	175·07	54·51	68·17	7626·64	80·74 : 19·26	
1910/1911	5583·34	970·10	77·32	722·44	79·56	47·17	138·78	7618·71	87·04 : 12·96	
1911/1912	4143·37	1595·24	93·57	817·84	84·84	61·71	225·15	7021·72	83·06 : 16·94	
1912/1913	3981·41	2120·35	113·90	712·34	114·46	74·64	129·08	7246·28	85·78 : 14·22	
1913/1914	2920·58	591·01	127·33	628·90	66·31	56·79	92·01	4482·93	81·13 : 18·87	} Munkáshiány Jeges halászat nem volt
1914/1915	3223·11	734·05	33·54	382·01	30·11	21·22	83·84	4507·88	88·53 : 11·47	

Az első év adata az egyöntetűség kedvéért át van számítva. A részvénytársaság ugyanis 1900. január 1-vel kezdte a halászatot; az üzletév azonban június 30-ával zárul. 1900. január 1-től 1901. június 30-ig kitett a

1. rajz. Halfogások a Balatonban 1900—1915-ig.

— — A két első 6 éves időszak (I, II.) átlagos eredményének vonala.

fogás 1.360,012 kg.-ot, ennek $\frac{2}{3}$ -a 912,008 kg. esik 12 hónapra.

Ha e táblázat 15 évről való számsorait vizsgáljuk, az első, a mi szemünkbe ötlik az, hogy az évi fogások mennyisége nem egyenletes, hanem meglehetősen nagy eltéréseket mutat. Ez még szembetűnőbbé válik, ha rajzban tüntetjük fel azokat. (1. rajz.) Ez különben senkire sem lehet meglepő, a ki a természetes vizek halászatát csak némileg is ismeri, mert hiszen nagyon jól tudjuk, hogy ilyen vizekben rendkívüli sok, az ember hatalmán kívül eső tényező befolyásolja a fogás lehetőségét, annak mennyisége tehát napról-napra, de évről-évre is nagyon változó lehet.

Látjuk itt a Balatonnál is, hogy az első év után mindjárt igen hatalmas, körülbelül 40%-os esés mutatkozik, hogy aztán ismét emelkedés következék, a mely 5 év múltán eléri a maximumot.

Hogy a jó szerencsének minő nagy szerep jut a fogásoknál, annak jellemzésére mellesleg megemlítem, hogy akadt olyan nap, 1911. január 13-a, a melyen a siófoki telepen magán több mint 300 métermázsá hal került hálóba és ugyanakkor a fonyódi telepen hasonló mennyiség. Egy napon tehát jóval több 600 métermázsánál; eddig az egy napi zsákmány legnagyobb mennyisége. Ezt a 13-ikat tehát nem lehetett „szerencsétlen“ napnak minősíteni! Maga az évi fogás azonban korántsem volt a legnagyobb.

Épp így megemlíthető, hogy az 1912. év január havában pl. több mint 1800 mm. hal került ki a Balatonból csak a jeges halászatnál, tehát az egész évi fogásnak több mint az $\frac{1}{4}$ -e egy hónap alatt!

Önként következik már most ebből, hogy ha bárminő következtetéseket akarunk ezekből az adatokból levonni, akkor azokat csak hosszabb időközökre vonatkozólag szabad figyelembe vennünk: Az időköz hosszágában nem lesz nehéz megállapodni; szinte „usance“ a 6 év; a törvény is elfogadta halászati üzemeknél mint oly időközt, a mely alatt bizonyos gazdálkodási

II. táblázat. Halfogások a Balatonban 1900—1912-ig.

Időszak	Silányabb fajok			Értékesebb fajok				Összesen	Silány és értékes fajok egymáshoz való aránya	Jegyzet
	Keszeg	Garda	Őn	Fogas	Ponty	Harcsa	Csuka és czompó			
m é t e r m á z s a										
1900/1906	27,008·78	11,907·96	588·28	4790·06	410·14	297·52	1228·63	46,231·80	85·20 : 14·80	
1906/1912	30,544·81	7,434·26	624·82	5175·89	611·14	328·46	1082·61	45,801·49	83·76 : 16·24	
Különbség	+ 3,536·03	- 4,473·70	+ 36·54	+ 385·83	+ 201·00	+ 30·94	- 146·02	- 430·31	-1·44 : +1·44	
E g y é v r e e s ő á t l a g o k :										
1900/1906	4,501·46	1,984·66	98·04	798·35	68·36	49·59	204·77	7,705·30		
1906/1912	5,090·80	1,239·05	104·13	862·65	101·86	54·75	180·43	7,633·58		
Különbség	+ 589·34	- 745·61	+ 6·09	+ 64·30	+ 33·50	+ 5·16	- 24·34	- 71·72		
Különbség %-ban	+ 13·09	- 37·57	+ 6·21	+ 8·05	+ 49·12	+ 10·40	- 11·88	- 0·93		

rendszer hatása, a hal fejlődésének életlani feltételeit figyelembe véve, biztosítható.

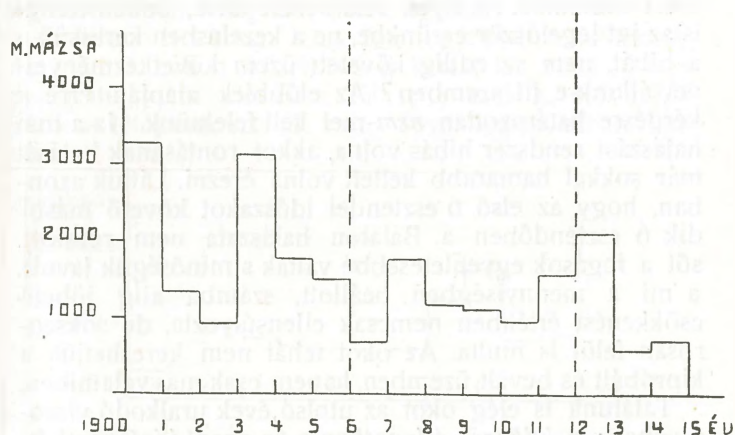
Vegyük tehát figyelembe először is az első két 6 éves időszakot: 1900—1906-ig és 1906—1912-ig. E két időszak még a háború előtti rendes viszonyok között folyt le. Az utána következő 3 év már beleesett a háborús időbe, a mikor különleges viszonyok uralkodtak. Arról külön, később szövegek majd.

A két első 6 éves időszak összeredményei és átlagai a II. sz. táblázatban vannak összefoglalva.

A mi ezekből a számadatokból elsősorban megállapítható, az az, hogy a két időszak fogásának mennyisége alig különbözik egymástól. Az 1900—1906. évi időben 46231·10 métermázsa, az 1906—1912. évi időben pedig 45801·49 métermázsa; a különbség 6 évre mindössze 430·31 métermázsa a második időszak hátrányára, tehát kevesebb 1%-nál. Egyévi átlagban a csökkenés 71·72 mm.; ha meggondoljuk, hogy az 1901/2. évi minimum, 5399·38 q. és az 1904/5. évi maximum, 9167·27 q, között 3767·89 q volt a különbözet, ez a 71·72 q évi különbözet, a mely ennek nem is egészen 2%-a — de az *egy napi*, előbb említett legnagyobb fogásnak is csak 25%-a — semmi különösebb jelentőségű nem lehet. Ezt még inkább megállapíthatjuk, ha tovább megyünk s azt vizsgáljuk, hogy *minő fajtáknál* állott elő ez a csökkenés? A mint a táblázat mutatja, csakis a *gardánál* és a *csukánál*. (A csukával együtt lemerített czompó alig jó számba.) Az elsőnél az összes kifogott mennyiség 4473·70 métermázásával kevesebb, a másikonál 146·02 mm.-val; a minnek 745·61, illetőleg 24·34 q évi átlag felel meg. Mindkét halfajnál köztudomású, hogy mennyire ingadozó annak fogása; a gardánál sajátos életmódja miatt s az időjárás szerint, a csukánál pedig az évjáratok szerint változik feltűnően. (L. Landgraf János: „A Balaton hasznosításának eddigi eredményeiről”, Halászat, 1907. december 1.) A gardára, a Balaton egyik tömeghalára nézve a 2. rajz elég világosan mutatja az évi mennyiség nagy változatosságát. E két halfajra vonatkozó adatokból következtetéseket vonni tehát igazán bajos volna.

Az azoknál észlelhető apadással szemben áll azonban az összes többi, tegyük hozzá, az *értékesebb, nemesebb*

halfajták gyarapodása. Eltekintve a keszegtől, a melynél a szaporodás kerekén 13%-s az öntől, a melynél 6%-on felül van, a *fogassüllő* több mint 8%-kal, a *ponty* 49%-kal és a *harcsa* 10%-kal gyarapodott. A nemes halfajták gyarapodása több, mint az összes csökkenés.

2. rajz. Gardafogások a Balatonban 1900—1915-ig.

A nemes, értékesebb halféleségek szaporodását mutatja az is, hogy az első 6 évi időszakban a silány és értékes halfajok egymáshoz való aránya 85·20 : 14·80, a másodikban pedig már 83·76 : 16·24, vagyis 1·44%-kal javult az értékes halfajták javára.

Átszámítva pénzértékre a dolgot, a régi egységárak szerint egyévi átlagokat véve figyelembe, a következő eredményt kapjuk: a silány halfajtáknál mutatkozó fogyaszt átlagárban 30 koronával számítva, az kitesz: $154·78 \times 30 = 4505·40$ K-t, ehhez hozzávéve a csukánál mutatkozó fogyaszt, 100 koronával véve számításba, $24·34 \times 100 = 2434$ K-t, az összesen 4739 K 80 f. Ezzel szemben a fogassüllő többlete 64·30 q 300 K-val számítva 19,290 K, a ponty 33·50 q 100 K-val 3350 K, a harcsa 5·16 q 150 K-val 774 K, összesen tehát 23,414 K. Levonva ebből a fogyaszt értékét, marad *évi többletnek 18,674 K 20 f*, tehát körülbelül $\frac{1}{3}$ -a a Balaton átlagos évi bérének! E számítás bizonyára a legmeg-

győzőbben igazolja, hogy a Balaton halászata a második 6 éves-idozszakban *javult*. —

Hogy a helyzet a *régebbi multhoz* képest mennyiben változott a Balatonnál, annak megítélésére sajnos, éppen abból a multból származó figyelembevehető, megbízható adatok teljesen hiányzanak. A Balatoni halászati szövetkezet által gyűjtött statisztikai adatok szerint az 1886. év folyamán kifogott hal mennyisége 3709-92 métermázsza volt. („Halászati Lapok“, VI. évf. Az országos halászati felügyelő jelentése.) Ez nem is a fele a mostani rendszer átlagának; de ezeket az adatokat az egyes bérlők szolgáltatták be s így bizonyára inkább többre tehető a kifogott hal mennyisége. Egy tiszavidéki halászmester, a kinek összeköttetései voltak a Balatonon, 1888-ban 10,000 métermázsánál többre „becsüli“ az évi zsákmányt. („Mindszent“, 1888. évf. 33. és 34. sz. Danicska József: A Balaton a halászat szempontjából.) Az ilyen becslés, tudjuk, hogy pontos nem lehet. Talán közelebb jár az igazsághoz mint az előbbi adat, de építeni rá nem lehet.

Ez a két adat sem mond azonban sem többet, sem kevesebbet, mint a mostani rendszerrel gyűjtött, megbízhatóság tekintetében kifogástalan adatok. Vagyis semmi alap nincs rá, hogy a Balaton halászatának a multhoz képest való hanyatlásáról beszéljünk, bár bizonyos, hogy a természetadta feltételek nem alakultak az újabb korban a haltenyésztésre kedvezőbben.

A háborús évek üzeme. Ezek után már most nyugodtabban tekinthetjük a legújabb három esztendőnek adatait, a melyek az előzőkhöz képest úgy a táblázatból, mint az 1. rajzból kivételleg is lényeges visszaesést mutatnak. Az ilyen visszaesést látva, önkéntelenül is az jut legelőször eszünkbe, ne a kezelésben keressük-e a hibát, nem az eddig követett üzem következményeivel állunk-e itt szemben? Az előbbieket alapján erre a kérdésre határozottan *nem*-mel kell felelnünk. Ha a mai halászati rendszer hibás volna, akkor rontásának hatását már sokkal hamarabb kellett volna érezni. Láttuk azonban, hogy az első 6 esztendei időszakot követő második 6 esztendőben a Balaton halászata nem romlott, sőt a fogások egyenletesebbé váltak s minőségük javult, a mi a mennyiségben beállott, számba alig jöhető csökkenést értékben nemcsak ellensúlyozta, de sokszorosan felül is multa. Az okot tehát nem kereshetjük a kipróbált és bevált üzemben, hanem csak más valamiben.

Találunk is elég okot az utolsó évek uralkodó viszonyaiban: *a háborús állapotban s az azzal járó munkáshiányban*.

Az 1912/13. év még eléggé rendes. Az 1913/14. évben azonban lesüllyed az évi fogás az eddigi legcsekélyebb mennyiségre, a minimumra. Igaz, akkor még nem volt háború nálunk, de volt már a Balkánon előzőleg s a munkásviszonyok rendkívül megromlottak, a mihez különben a halászatot illetőleg egy békés kulturjelenség is nagyban hozzájárult éppen a Balaton mentén: a Balaton kultuszának felvirágzása s az azzal járó rendkívül sok építkezés. Természetes, hogy az állapotok a háború kitörése után 1914/15-ben még csak rosszabbodtak; ekkor már *orosz hadifoglyokra* volt a halászó részvénytársaság utalva.

A Balatonon folyó halászat intenzitásának megítélése az alkalmazott nagy hálók számából szokásos; nem egészen helyes ugyan az ebből való következtetés, mert igazában a napok számát is pontosan figyelembe kellene venni, a melyeken egy-egy háló dolgozik, de nagyjából — egyenlő számú munkanapot feltételezve — mégis csak tájékoztatást nyújt a hálók száma magában is.

A második 6. évi időszakot véve csak figyelembe, az 1914/15-ik üzemi évig az adatok a következők:

1906/907.	híg vizen 32,	jeges halászatnál 30	gyalom = 62 drb
1907/908.	„ 28,	„ „ 26	„ = 54 „
1908/909.	„ 24,	„ „ 24	„ = 48 „
1909/910.	„ 22,	„ „ 22	„ = 44 „
1910/911.	„ 21,	„ „ 21	„ = 42 „
1911/912.	„ 21,	„ „ 24	„ = 45 „
		Összesen	295 drb
		Esik egy évre átlag	49 „
1912/913.	híg vizen 20,	jeges halászatnál 24	gyalom = 44 drb
1914/915.	„ 21,	„ „ 18	„ = 39 „
		(csak néhány napig!)	
1913/914.	„ 16,	(jeges halászat nem volt!)	= 16 „

A mint látható, az utolsó három év közül csak az elsőben, a melynek fogási eredménye elég rendes, volt az előző időszak átlagát megközelítő mennyiségű háló munkában. A másik két évben, miután az 1913/14. év néhány napi jeges halászata számba nem jöhet, ennek az *átlagnak jóval a fele alá süllyed a hálók száma s ehhez még a gyakorlatlan, tapasztalatlan munkások!*

Tisztán kitűnik tehát az előadottakból, hogy az utolsó éveknek rossz fogási eredményeit *kizárólag csak a rendkívüli viszonyokból folyó hiányos munkaerőnek kell tulajdonítanunk*.

Persze nagy kérdés már most az, hogy az ezekben az esztendőkhöz elszalasztott, de a Balatonban bentmaradt halat meglehet-e majd a következő esztendőkhöz, mint a rendes átlagos fogásokon túlmenő *többletet* keríteni? Az első feltétele ennek mindenestre az lenne, hogy a halászó részvénytársaság a békés, rendes viszonyok bekövetkezése után képes legyen *megfelelő tanult nagy munkaerőt beállítani a Balaton halászatára*.

A Balaton haltermőképessége. Nyilvánvaló már most mindezek után, hogy további következtetésekre egyelőre csak az első, rendes viszonyok között lefolyt 12 év adatai alkalmasak.

Az első kérdés már most az, vajjon elég hal kerül-e ki a Balatonból, vagy pedig lehetne-e az évi mennyiséget valami módon számbavehetően fokozni? Az első 6 évben, a Balaton területét 108,000 kat. holdnak véve, 1 kat holdra átlag évenként 7-13 kg. hal esett, a második időszakban 7-06 kg. Így látva ezeket a számokat, bizony nem tarthatjuk azokat túlságosan nagyoknak, különösen ha a mesterséges tavak és kisebb terjedelmű tóságok hozamaira gondolunk. Csakhogy semmi alapunk sincs arra, hogy ennél többre becsülhessük a Balaton hozamát. A halhozam közvetlenül függ a vízben található haltápláléktól. Befolyásolja mindenestre a halak felesége és minősége is; ez azonban már csak másodsorban jöhet figyelembe s a haltáplálék mennyiségéhez képest mindenestre alárendeltebb tényező, különösen természetes vizek vadhalászatánál, a hol nagyon „vegyes társaság“ van együtt. A vízben rendelkezésre álló természetes haltáplálék mennyiségét kellene tehát meghatározni, hogy a víz kihasználható halhúshozamára következtethessünk. Persze ismernünk kellene emellett azt is, hogy ezt a haltáplálékot a halak, a vízben megélő halak, mennyire értékesítik, a miről bizony nagyon keveset tudunk. De maradjunk csak az első feladatnál; a haltáplálék mennyiségének meghatározásánál. Volt egy idő, a mikor ez nem is látszott olyan lehetetlenségnek; akkor, a mikor még azt hittük, nem is oly rég, hogy ezt a haltáplálékot túlnyomóan a vízben *lebegő* alsóbbrendű szervezetek adják. Ma már tudjuk, hogy a táplálék nagyobb része a víz fenekén, a víz partján élő, vagy a levegőből a vízbe hulló apróbb és alsóbbrendű állatokból áll. Ezeknek a mennyiségét megállapítani vala-

mely víznél tisztára lehetetlenség; ezeknél nem következtethetünk a plankton-hálóval való szűrésnél nyert mennyiségből az egész vízre, azokat szinte egyenként kellene összeszedni. Ilyen munkára nemcsak olyan nagy víznél, mint a Balaton, de sokkal kisebbnél se vállalkozhat ember.

Ezen az alapon tehát nem boldogulhatunk. Maradna még az összehasonlítás módja. Más vizekhez mérjük a Balaton hozamát. De ez a mód csakis abban az esetben bírhat alappal, ha az a más víz *teljesen olyan természetű*, mint a Balaton, vagyis ha szintoly módon neveli a természetes haltáplálékot, mint emez. De hát nemcsak, hogy a Balatonnal azonos természetű vizet nem tudunk, hanem egyáltalán alig van ebből a szempontból egyforma víz. Még a mesterséges halastavaknál is csak annyit mond a kat. holdanként való haltermés mennyiségének megállapítása, hogy egyik tó jobb, vagy rosszabb a másiknál; de hiába erőlködöm a rosszabb tónál, sohasem fogom elérni abban azt, a mit jóban elérek.

Ha a Balatonhoz, legalább terjedelemben, hasonló külföldi nagy tavakat vesszük figyelembe, azoknak halhúshozamában is rendkívüli eltéréseket találunk. Így pl. a Balatonnal körülbelül egy nagyságú Bódeni tónál (a Bódeni tó 539 □ kilométer, a Balaton pedig 600 □ kilométer) az 1914. évi zsákmány 4250 métermázsa volt (Schweiz. Fischer. Zeit. 1915.), tehát, átszámítva, körülbelül csak félfannyi hal került ki a terület-egységről, mint a Balatonnál. Igaz, hogy mindössze egy év adatáról van szó; aztán a Bodeni tó mély, inkább hegyi tó, — szóval egészen más valami, mint a Balaton. Viszont ha pl. a stettini „Haff“-ot tekintjük, a mely 800 □ kilométer, tehát nagyobb a Balatonnál, akkor az abból kifogott hal az utóbbi években, bele nem számítva az angolnát, terület-egységenként a Balatonból a jó esztendőben kifogott halnak körülbelül kétszerese. (L. Halászat 1906. január 15. „A stettini „Haff“ és a Balaton“) De hát a „Haff“-ba az Odera víz folyton-folyvást újabb s újabb termékenyítő anyagot, összeköttetésben áll a közvetlen közelben levő tengerrel stb. Szóval ez is egészen más, mint a Balaton.

Nincs tehát semmi biztos alapunk arra, hogy a Balatontól többet várjunk, mint a mennyit tényleg ad. Sőt e tekintetben a Balaton adatai olyanok, a milyeneket hasonló nagyságú víznél sehol nem találunk eddig s ha figyelembe vesszük különösen azt, hogy a 6—6 esztendő két időszak átlaga csaknem egyező, a második időszakban pedig a hozam az egyenletesség tekintetében sem hagy kívánnivalót, a mi határozottan *bizonyos egyensúlyi állapotra* enged következtetni, mégis csak a legvalóbbszínűnek kell tartanunk azt, hogy valami nagyon fokozni, vagy éppen *megtöbbszörözni a Balaton halhozamát nem lehet.*

A Balaton halasításának célja. A halhozam megtöbbszörözését célzó halasítástól tehát az előbbiek szerint különösebb eredményeket remélni nem lehetne.

Lehet azonban más irányban a Balaton halászatának javítására gondolni. A közölt adatokból nyilvánvaló, hogy az értékes és silány halak közötti arány nem valami kedvező, az értékes fajok alig 1/6-át teszik az összes mennyiségnek; a második 6 éves időszakban pedig kimutattuk fentebb, hogy ennek az aránynak alig 1·5%-os javulásának is minő nagy jövedelemtöbblet a következménye. Ebben az irányban tehát nagyon is helyénvaló volna a javítás.

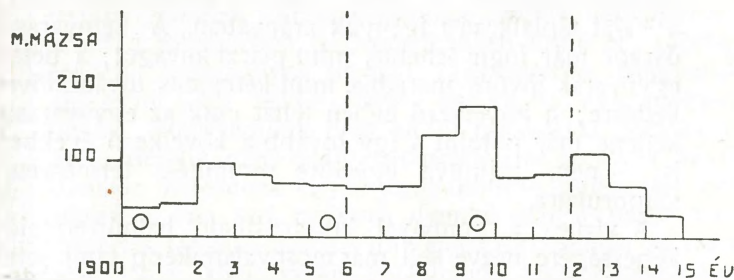
Mielőtt azonban bármit is tennénk, nem szabad megfélekednünk arról, hogy azt a bizonyos egyensúlyt,

a melyet természetes vizekben a ragadozó és békés természetű halak bizonyos aránya tart fenn, meg ne bolygassuk. A Balatonnál ez az arány körülbelül azonos a silány és értékes halfajok *mostani* arányával. A silány fajok között is van ugyanis ragadozó: az őn és az értékesek között is békés természetű: a ponty; a két faj mennyisége pedig most csaknem azonos. Békés természetű más értékes halfaj aztán a pontyon kívül nincs is. A pontyot pedig a mesterséges halasítás révén szaporítani aránylag könnyű, mert ivadéka mesterségesen könnyen nevelhető s nagy távolságra is szállítható. Ha tehát ezt a békés természetű halfajt szaporítjuk a Balatonban, a többé-kevésbé hasonló koszon élő, de silányabb békés halfajták rovására, akkor sem a ragadozók és békések közötti helyes arányt, sem az összes halmennyiség és haltáplálék között fennálló s az eddigi fogási adatokban kifejezést nyerő egyensúlyt meg nem bolygatjuk, ellenben a kifogott halanyag értékét jelentékenyen növelhetjük. Hiszen, ha csak 1000 q keszeg és garda helyett 1000 q pontyot tudunk nevelni, akkor is már évenként 70—80,000 koronával emelkedik a fogás értéke!

Ezen alapszik a pontyval való halasítás gondolata.

A Balatonnak pontyval való halasítása. Ponty a Balatonból kevés kerül ki. Az első 12 év alatt a zsákmány összmenyiségének csak 0·42—2·29%-a volt. Az okot bajos megállapítani. Ha a Balaton a maga egész terjedelmében nem is jellegzetes pontyos víz, a somogyi bozótok és a zalai, veszprémi partok nádas, iszapos helyei, öblei mégis elég terjedelmesek arra, hogy többet lehessen várni. Igaz azonban az is, hogy a ponty a legnehezebben kifogható halak egyike.

A kifogott tömeg nagysága egyébként hullámzik. Az 1902/3. évben közel 100 q került ki, 1909/10-ben pedig majdnem elérték a 200 q t; ezek az esztendők jelzik a tetőpontokat. (3. rajz.) Ezzel kapcsolatban kell

3. rajz. Pontyfogások a Balatonban 1900—1915-ig.
○ pontyval való halasítás évei; ezeket követi a fogások növekedése.

megemlítenünk azt is, hogy a Balatonban már történtek bizonyos próbálkozások a pontyhalasítással. Így mindjárt az 1901. évben került belé pontyivadék, aztán 1906. év őszén, végül 1909-ben. A 3. rajzban ezek az esztendők körökkel vannak megjelölve s ha a rajzra egy tekintetet vetünk, rögtön feltűnik, hogy a pontyfogások maximuma 2—3 évi időközben követi a halasítás évét. Szó sincs róla, ezek a halasítások némi-leg ötletszerűek voltak, nem is egészen megfelelően történtek, de mégis túlságos sokat tartanánk a véletlenről, ha a pontyfogások következetes növekedését nem azoknak tudnók be. Annyit mindenesetre igazolhatnak, hogy a pontyval való halasítást *megérzi* a Balaton.

Az előbb kifejtett okokhoz hozzávéve tehát még ezt a tényt is, nagyon is helyénvalónak kell mondanunk az ez irányban való munkát. Csak arra kell törekednünk, hogy az tényleg *ki is fizesse* magát, mert gazda-

sági termelésről van szó, a hol elsősorban a jövedelem-növekedés a döntő.

A multhoz képest e tekintetben egy igen kedvező mozzanatot ad nagy reményekre jogot. A Balaton őspontyainak soha sem volt valami jó híre. Lehet ugyan ebben a süllő révén elkényeztetett ízlésnek is bizonyos része, de tény az, hogy a köztudat nem sokra becsüli. A mi szempontunkból elég, hogyha megállapítjuk, hogy az bizony afféle „vad” ponty, a melyik az állóvizekben ugyancsak el szokott fajulni s csökkenté válik. Ha tehát azt jobb, tógazdaságokban nevelt nemes, *gyorsan nővő* anyaggal tudjuk helyettesíteni, már az magában feltétlen gazdasági hasznot jelent. Ezt kisebb természetes tavainknál, többek között a Velencei tónál is tapasztaljuk és a mi nem kis dolog, a legutolsó közhalász is elismeri, mert közvetlenül meggyőződött róla, hogy a vízbe tett 5 dekás anyag két-három nyáron át könnyen eléri a 2 kgm.-os súlyt. Ez a régi anyag növekedésével szemben valósággal csodaszámba megy.

A halasítás mértékére nézve elsősorban a terület nagysága a mértékadó. Ha a Balatonnak nem is az egész területét, hanem csak a pontynak kedvezőbb, sekélyebb parti részeit vesszük figyelembe, akkor is legalább 30,000 kat. hold víz népesítéséről kell gondoskodnunk.

Ezen a vizen kell az anyagot *kicserélni*.

Ha *üres* volna s *egy év* alatt *piaczi anyagot* akarnánk nyerni, akkor a tavat tavasszal kétnyaras pontyvadékkal (kb. 0,5 kg.) kellene népesíteni; abból *őszre* 1,5 kg. nagyságú, tehát kifogható háromnyaras hal lenne. Ha csak kétévenként akarunk piaczi anyagot kapni, akkor *egynyaras* anyaggal népesíthetünk minden *második* évben.

Itt azonban az a cél, hogy *évenként* adjon rendszeres jövedelmet a tó. Ezért, ha *üres* volna, az első esztendőben *egy- s kétnyaras* ivadékot kellene beletenni; az egynyarasra számítva a terület $\frac{1}{3}$ -át, a kétnyarasra pedig a $\frac{2}{3}$ -át táplálkozási igényük arányában. A kétnyarasat *őszkor* már fogni lehetne, mint piaczi anyagot; a betett egynyaras *jövőre* maradna, mint kétnyaras továbbnövekedésre; a következő évben tehát csak az egynyarasat kellene már pótolni s így tovább a következő években is, — nem számítva egyelőre semmiféle természetes szaporulatra.

A víznek a pontyval kihasználható halhústermelő-képességére nézve kell már most valamiképp támpontot nyerni. Sokat semmiképp se szabad várunk a Balaton-tól, mert hiszen, a mint láttuk, összes halhúshozama se valami sok, alig valamivel több 7 kg.-nál.

Tekintve a népesítésre szánt anyag fajtabeli kiválóságát, a mely legfőképp a *táplálék jó értékesítésében* nyilvánul, talán nem túlzok, ha azokon a külön kiválasztott részeken, csupán a ponty számára kat. holdanként 3 kg.-ra becsülöm a növekedés lehetőségét, tehát kevesebbre, mint az egész területre számított átlagos hozam felére.

Az éves anyagra *első* 10,000 kat. holt termőképessége e szerint 30,000 kg. volna. Ha a tavasszal betett *egynyaras* haltól azt várjuk, hogy *őszre* legalább 0,5 kg.-ra növekedjék — elhanyagolva a betett súlyt —, összesen 60,000 drb ilyen ivadékot kellene behelyeznünk. A kallódás azonban ennél a nagy víznél mindenesetre nagy lesz; elsősorban tehát elég *erőtéljesnek* kell annak az ivadéknak lenni, jóval nagyobbak a tógazdaságoknál rendszerint használnál, a mi 0,05 kg. körül szokott lenni; ha a Balatonba kerülő kétszer oly súlyú s így átlagban 0,1 kg., akkor sem túlnagy, még akkor is

legalább 40% veszteségre kell előkészülnünk, vagyis 60,000 drb helyett 100,000 darabot kell behelyeznünk, az pedig 0,1 kg. átlagsúlylyal kerekén 100 q. Ma ennyi körülbelül az egész évi fogás. A megmaradó s *őszre* 0,5 kg.-ra felnövő 60,000 drb *kétnyaras* aztán a számításba vett vízterület másik részén, a 20,000 kat. holdon, tovább nőne és felvenne $3 \times 20,000 = 60,000$ kilogramm súlyt; ha tehát kallódnék is belőle valami, a második év *őszére* már körülbelül 50,000—55,000 darab 1,5 kg. átlagos súlyú, tehát kifogható ponty lenne a vízben, a mi 700—800 q súlynak felelne meg a mai, alig 100 q-val szemben.

Ez a növekedés azonban csak abban az esetben állhat elő, ha az a 20,000 kat. hold vízterület *üres*. A *régi anyagot* tehát *előzőleg lehetőleg ki kell szedni a tóból* és egyáltalában ritkítani kell a pontyval egy koszon élő másfajta halakat. Azután *évről-évre* ismételni kell a 100 q egynyaras behelyezését és *évről-évre folytatni az erőteljes lehalásztást*.

Ez az elméleti vázlata a pontyhalasítással való üzemnek.

A gyakorlatban persze nem fog ilyen szabályszerűen menni. A régi anyag kihalászása semmiesetre sem lehetséges tökéletesen, kiirtása csak fokozatosan történhet meg; talán a behelyezésre való anyag mennyisége s nagysága sem lesz mindig teljesen megfelelő. De számítanunk kell arra is, hogy maradnak bent továbbfejlődő anyák, a melyek csakhamar szaporítanak majd a Balatonban s így természetes úton gyarapítják annak pontyállományát.

Ez idén pl., tehát mindjárt az első évben, nem volt megfelelő nagyságú egyéves anyag beszerezhető, hanem belekerült 83 q 0,3—0,4 kg. súlyú kétnyaras. Ez súlyra nézve mindenesetre egyenértékű a 100 q egyévessel, mert ebből alig fog valami elkallódni; aztán meg egy része már a jövő tavasszal meg is fog ívni s így hamarabb indul meg a természetes szaporodás.

Mind e gyakorlati nehézségek következménye azonban legfeljebb csak az lehet, hogy a népesítés teljes eredménye nem lesz érezhető mindjárt a második év *őszén*, hanem majd csak 4—5 év multán.

Éppen erre való tekintettel a pontyhalasítás most megindult nagyszabású kísérlete, — mert hiszen nyilvánvaló az előadottak szerint, hogy teljes bizonyossággal egy ilyen nagy víznél az eredmény előre nem látható, egyelőre tehát csak kísérletről lehet szó, — 5 esztendőre van tervezve. Az alatt el kell dölni, érdemes-e a halasítást folytatni, vagy sem?

A szűkszemű hálók engedélyezése és a tilalom felfüggesztése. Az előzőkből nyilvánvaló, hogy a pontyval való népesítéstől a Balatonban eredményt csak úgy lehet várni, ha a pontyval egy koszon élő halakat elhatalmasodni nem engedjük, a régi, rossz pontyanyagot lehetőleg kiirtjuk és a piaczi nagyságra felnövekedett új anyagot is rendszeresen kihalászjuk.

A pontynak legnagyobb versenytársait az élelemfogyasztásban a silány apró keszegfélék között és a gardában kell keresnünk. Ezek azonban éppen kicsinységük miatt, a törvényes 4 cm. szembőségű hálóval nem foghatók eredményesen; azok számára szűkebb szemű háló kell, a mit a törvény bizonyos kivételes esetekben engedélyezhetőnek is tart.

A pontynak magának a kifogásánál nem ez a legfőbb nehézség, hanem az, hogy a ponty egyáltalán a *legnehezebben fogható halak közé tartozik*. Ezt minden gyakorlati halász nagyon jól tudja. Sőt a német szak-

emberek a természetes le nem csapolható állóvizeknek pontyval való halasítását, éppen e miatt, csak a legnagyobb fenntartással ajánlják. Ha a ponty lehető alapos kihalászásáról van tehát szó, akkor azt külön tilalmazásokkal nehezíteni nem szabad. Különösen, ha a mi törvényünknek, bizonyára túlzott, 3¹/₂ hónapi tilalmát vesszük figyelembe. Azonban a törvény ismét ad módot, megokolt, határozott esetben, éppen mikor a rosszat jobbal akarjuk pótolni, hogy a tilalmat fel lehessen függeszteni.

A Balatoni Halászati Társulat üzemtervének fent idézett 5. §-a éppen ezeket a kivételes engedményeket hozza a népesítéssel kapcsolatba.

Az arra való megokolt utalást a kormányhatóság is méltányolta, azzal, hogy az üzemtervet jóváhagyta. Ilyen előzmények után történt, hogy ez idén, a mikor a pontyval való halasítás tényleg megkezdődött, a m. kir. földművelésügyi miniszter úr a jogtulajdonosokból alakult Balatoni halászati társulat kérelmére a törvény 24. §-a alapján egyrészt a 25 mm. szembőségű hálók alkalmazását engedélyezte, másrészt pedig a 25. §-a alapján a ponty fogásának tilalmát május 1-vel kezdődőleg ez idén már felfüggesztette.

Ennél a dolognál már most csak egy kérdésre kell még felelnünk. Nevezetesen önként felmerülhet az a gondolat, hogy az ilyen kivételek engedélyezéséből nem származhat-e a Balaton halászására valami nagyobb kár? Hiszen olyan tilalmak felfüggesztéséről van szó, a melyek éppen a halállomány védelmét czélozzák.

Hát, hogy a szűkszemű hálók alkalmazása nem jelent a Balatonra nézve semmi veszedelmet, az már ki van próbálva. A szűkszemű háló ugyanis már a mostani egységes bérleti rendszer kezdete óta engedélyezve volt és használták is. A mint láttuk, a Balaton halmennyisége azért nem fogyott; ha a garda csökkenését a második hatévi időszakban ennek tudnánk is be, azzal szemben ott van a keszeg mennyiségének növekedése; de, ismételjük, az össz mennyiség számbajövő mértékben nem változott. A nemes halfajták pedig mind gyarapodtak. Nincs tehát mit félni az aprószemű hálók alkalmazásától a jövőben sem.

Épp így nem lehet veszedelmes a ponty tilalmának felfüggesztése sem, miután *méret tekintetében fennáll a törvényes tilalom*. Ha mondjuk, mindjárt az idén kifogják most a tilalmi időben azt a mennyiséget, a mit máskor egész éven át fogtak, akkor is már pótolták azt az előzőleg behelyezett 83 q nemes anyaggal, — a Balaton pontyállományában a tilalom felfüggesztése tehát változást nem idézett elő.

Ha pedig az a nem várt eset állna elő, hogy *sokkal többet fognak ki az eddigi évi átlagos mennyiségnél*, akkor pedig csak igazolást nyerne az, hogy a törvényes tilalom fenntartása esetén a pontyot igazán nem érdemes gondozni mint olyan halat, a melynek nem tudunk birtokába jutni, a mely csak a víz, vagy legfeljebb az orvhalászok számára nevelődik. A rávonatkozó tilalmat, ha gondoskodunk felújításáról, minden esetre fel kell ennél fogva függeszteni.

Nem attól kell tehát félnünk a mostani rendelkezésnél, hogy sok pontyot fognak majd ki a Balatonból, hanem attól, hogy *keveset ne fогianak*. Ez volna a nagy baj. És éppen ezért megokolt az az előrelátás is, hogy a halászati jogtulajdonosok társulata és a bérleti r.-t. közös megegyezéssel, a minisztérium szakközegének bevonásával, *bizottságilag* kívánja a tilalmi időben folyó halászási üzemet ellenőriztetni.

Igy van előkészítve az a nagy horderejű, a legnevezetesebb halasvizünk jövőjére messze kiható, közérdekű kísérlet, a Balaton pontyval való halasítása, a melynek eredménye elé minden érdekelt megnyugvással, méltó várakozással tekinthet.

Tavaszi séta a budapesti Dunakorzón.

(Hidropsyche = víz lelke.)

Kissé különös cím a „Halászat“-ban. Napilap hasábjaira inkább illik, hogy alatta egy ügyestollú riporter adjon le valamit abból, a mit a tavaszt és sok egyebet élvezni szándékozó fővárosi sétáló közönségből ki akart, vagy ki tudott olvasni. Például azt, hogy vajjon fecskét lestek-e mostanában, vagy talán inkább azt, a bizonyos — galambot? Úgy hiszem azonban, hogy nekem is jogom van a választott címhez, mert én is megfigyeléseimet írom le a Dunakorzóról. Halászszemmel nézem a „Senki Dunáját“, fővárosunk, sőt hazánk egyik legszebb kincsét. Ebből igyekezem kiolvasni azt, a mi a természetkedvelőnek kínálkozik a nagy folyóvíz partján, még ha vasrácsos kőpartok is azok.

Halászat nincs mostanában, ívnek a halak, tilos a fogásuk. Ámde a víz rejtett életéből mégis láthatunk valamit, a mi a halászat barátjának kedves lehet. Igen! a víz életéből, *a vízben született életből*. Apró, egy-két centiméter nagyságú rovarok röpködnek délután és estefelé a Dunaparton, a négyemeletes paloták előtt, ezer és ezer számrá. Máskor nem szeretnek sokáig a levegőben egyfolytában örvendezni a tavaszi napfénynek. Délelőtt, rövid röpülés után csakhamar leülnek a virágzó vadgesztenyefák lombjaira, ott pihennek a kőpartokon, a házak falán is, hol két ujjal könnyen megfoghatjuk őket, oly kevésbé félénkek ez igénytelen, legtöbb sétálónak tán föl sem tűnő állatkák. Molylepkének tartja őket a laikus. Pedig ezek a tegzes-legyekhez (Trichoptera) tartozó rovarok. Álczaállapotukat, életük legnagyobb részét a folyóvízben, a Duna fenekén töltik el. Örög eredetű tudományos nevük: *Hydropsyche*. Magyarul szó szerinti „víz lelke“ lenne; de aligha van magyar nevük. Ismerkedjünk meg előbb ezekkel az álczákkal. Megérdemlik, mert eddigi tapasztalataim szerint a folyó dunavíz fenekének egyik leggyakoribb tömegesen élő lakójáról van szó, melynek ilyenképpen a halak természetes táplálkozásában mindenestre jelentős szerepe van. Ha a laikus ezeket a Dunából fenékkotrózsákkal felszínre hozott álczákat látná, aligha sejtene bennük a budai Dunakorzón mostanában röpködő, s a dunaparti kávéházak tükörlakái előtt oszonnaidőben olykor valósággal nyüzsgő, molylepkeszzerű rajok fiatalabb testvéreit. Pedig így van. A Hydropsychék különféle fajtái folyóvizekben látják meg először a vizen át derengő napvilágot parányi szemekkel. Hernyócskákhoz hasonlítanak némileg, de ha jobban szemügyre vesszük őket, rájövünk, hogy mégsem azok, mert hat jól fejlett, karomban végződő ízelt lábuk van, potrohukon pedig még két, erős karomban végződő, ú. n. „tolólábuk“, a mi a tegzes álczákra jellemző. Apró kövek, kavicsok, stb. alján keresnek menedéket a víz sodróereje ellen, lábaikkal és tolólábaikkal karmaival kapaszkodnak meg, szövőmirigyekkel pedig laza, pókhálószerű fonadékkal is odaerősítik magukat. Szabályos alakú csőszzerű házakát, u. n. „tegzeket“ azonban idegen anyagokból nem építenek, mint sok más közeli rokonuk.

Nem sokat kell mozogniok; a hatalmas folyam éjjel-nappal szakadatlanul hozza, viszi azokat a többnyire

egészen parányi élő és élettelen anyagokat, melyekből testök lassan fölépül. Többször vedlenek növekedés közben. Így készülnek a nagykorúságra, a szabadságra, a virágillatos májusi levegőbe, a szerelem mámorába.... Előbb azonban még bábbá kell lenniök, hogy e nyugalmi állapot idején kifejlődhessenek azok a szerveik, melyek a vízi életmód elhagyására, s a szárazföldi, levegőbeli életre, meg a szaporodásra képessé teszik majd őket. A kifejlett álcza beszövi magát a víz fenekén, apró köveken. Homokszemeket is rak a maga szötte házára, hogy biztonságban legyen nyugalma idején, mikor a nagy átalakulás szervezetében végbemegy. Az érett báb hosszúkás végtagjai, csápjai már a levegőben élő, egészen kifejlett rovaréihoz hasonlóak. Mikor elérkezik az ideje, kijön rejtekéből s mint mozgó, ú. n. „szabad báb“ úszik is. Most itt vannak a szabadulás perczei. Nehéz perczek ezek. Attól függ most minden, hogy elérheti-e a víz felszínét, levetheti-e a báb-bőrt, kiterjesztheti-e az alatta már kész szárnyait? Ezer veszedelem környékezte éhes halak s más ellenségek alakjában születése pillanatától mostanig, ha ezeket mind el is tudta kerülni, az ő szempontjából mégis hasztalan volt létért való küzdése, ha a természet által számára kijelölt út most félbeszakad, mert akkor nem látja meg a virágos vadgesztenyefát, nem látja meg párját, hogy a szerelmet megismerje, és utódokról gondoskodjék. A természet azonban nem sokat törődik az egyénnel, de a faj fennmaradását mindenképpen biztosítja. Ha egyiknek nem sikerül, sikerül más száznak, ezernek. A bábokból tehát kibujnak a fejlett rovarok, az „imágok“ és elrepülnek. Sokan vannak most nagyon, már áprilisban szárnyra keltek a rajok. Budán, Pesten egyaránt megtaláljuk őket mindenfelé. Egy-kettő a villamosokon is utazik néha, de saját szárnyain is messze eljut néhány. Mindennap látok Hydropsychéket a Dunától nagyon messze is. A Déli vasútnál, a Márvány-utczában, a Hadnagy-utczában, házak falain, ablakokon ülve. Akad még az Aréna-úton is. Számuk a Dunapart felé közeledve nagyon is észrevehetően, folyton emelkedik, míg a Dunaparton délután és estefelé — mint már említém — megéjlenek, s hatalmas rajokban röpködnek. Ez a nászrepülésük. Nézzünk meg egyet közelebbről, kézi nagyítóval. Két pár erezett, szőrökkel borított szárnyuk van. Innen a rend tudományos neve, melybe nagyon sok rokonukkal együtt beletartoznak. „Trichoptera“ szószerint annyit jelent, hogy szőrös-szárnyúak. Külső (mellső) szárnyaik barnás-szürkék, a második pár ellenben csaknem egészen átlátszó. Nyugalmi állapotban csak mellső szárnyaik látszanak, melyek ilyenkor háztető-szerűen fedik be testüket. Csápjaiak nagyon vékonyak, s oly hosszúak, vagy még valamivel hosszabbak, mint szárnyaik. A himeket kézi nagyítóval jól látható ivarszerveikről könnyen fölismerhetjük. Potrohuk végén két, egyenként két ízű álló ú. n. „karoló-lábuk“ arra való, hogy párzás alkalmával a nőtény potrohát átöleljék vele. Ez ivarlábak között jól látható a penis, a közösülő-szervük. A hím ivarszervek apró különbségei alapján lehet csak a fajokat egymástól megkülönböztetni, mert a nőtények alig különböznek.

A párzás után a megtermékenyült nőtények a Duna fölé repülnek, hogy a vízbe hullassák petéiket, melyekből ismét álczák fejlődnek; a következő generáció.

A Hydropsyché fajok álczái a budapestkörnyéki Duna fenekének jellemző, nagyon gyakori lakói. A halak táplálékául kínálkoznak az év nagy részében. Kifejlett rovarok is sokáig vannak, csaknem egész nyáron. Ez utóbbiak, mint vízbehulló étel, szintén számottevő szere-

pet játszhatnak a halak táplálkozásában, de fecskék és denevérek is mindenesetre sokat felfalnak belőlük.

A Dunaparti tavaszi sétán megfigyelhetjük az igénytelen kis molylepkékhez hasonló Hydropsychéket. Ugy hiszem, hogy a „víz lelke“ mindig vonzó nekünk halászoknak. Minél inkább megismerjük, annál jobban szeretjük!

Dr. Unger Emil.

A harcsa, a szalamandra és egyebek.

Írta: Ivančič József.

A gróf Erdődy István-féle jaskai tógazdasághoz hozzátartozik két erdei tó is. Ezek a tavak már jóformán 35 évesek s még a régi jó időben készültek, mikor azt vallották, hogy jó hal csak igen mély, friss vízű tóból kerülhet ki. Hát ezek a tavak jó mélyek: 6–8 méteresek s egy erős esésű völgynek elgátolása által keletkeztek. A tápláló patakocska nyaranta elapad, de a víz a nagy mélység folytán mindig friss és üde. Műszakilag is igen érdekesek ezek a tavak, mert zárógátjuk a koronában alig 4–6 m. széles és lejtőjük 1 $\frac{1}{4}$ lábas. Manapság a tervező mérnök alig dolgozna nagyobb takarékosággal. Mindenesetre a töltések dimenziói az építőnek nagyon fejlett műszaki érzésére engednek következtetni. Az alsó, kisebb tóba 6 év előtt egy betonos barátságos épült s most az már lecsapolható. Ellenben a felső, nagyobb és mélyebb tó vize le nem ereszthető; az az őslakóknak még mindig biztos hajlékot nyújt a szárazzátétel veszedelme ellen. Ennek a tónak halászati rejtelmeibe csak időközönként nyerhetünk bepillantást a tó lakói sorában beálló egy-egy katasztrófa révén. Pedig vannak benne 30 évnél jóval idősebb pontyok is, de ezek hála a jó víznek, vén koruk ellenére is jó egészségben vannak. Csak a falánk harcsák járnak meg néha. Ez az eset kivétel nélkül a tavaszi hónapokra esik. A tulajdonos gróf, a ki a tavakat annak idején maga tervezte és építette, pontos naplót vezet minden a halászat és vadászat körébe tartozó jelenségről. E napló szerint eddig 5 esetben történt, hogy tavasszal döglött harcsát találtak a tóban. Mint lelkes természetbúvár, a birtokos soha se mulasztotta el a haláleset okát is kinyomozni. Ugyancsak a napló mondja, hogy minden egyes esetben foltos szalamandrát (*Salamandra maculosa*, Laur) találtak a harcsa gyomrában. Jellemző az a dologban, hogy a harcsának nem volt ideje a mérges pecsenyét kiokádnia; a mint azt teszi, ha egyéb nem neki való, zsákmányt nyelt le. Ebből azt lehet következtetni, hogy a halál vagy igen gyorsan lepte meg, vagy pedig hogy a mérgezés folyamán görcsös tünetek lépnek fel, a melyek a garat működését megakasztják.

A szalamandra, mint tudjuk, nem éppen vízben lakó állat, hanem szereti az árnyas helyeket. Gyökerek, kövek közt rejtőzik nappal s csak éjjel jár vadászni. Különbözőn elég rablótermészetű, mert a maga fajtáját is — hacsak valamivel kisebb — irgalmatlanul befalja. A nedvesség életteltétel nála. A napon hamar megdöglök, mert kiszárad a bőre s azért nappal csak bő esők után látható. A vízbe csak ivás idején megy, tehát a tavaszi hónapokban, április vagy májusban. Délebben fekvő vidéken esetleg már márcziusban is.

Ivását is sokáig homály borította. Újabban Zeller kutatásai nyomán tudjuk, hogy mikép megy végbe. A hímek a nőtényeket a hátukon czipelik a vízbe, a hímek érett ivartermékeit kúpalakú csomókban rakják a víz fenekére. Ezeket a magcsomókat azután

a nőtények, ha őket is meglepi az ivási láz, felkeresik és kloakanyúlásukon át felszívják a testükbe. Nem is szükséges, hogy a nőtényben mindjárt ivarérett pete is legyen, mert a magcsomók jó ideig termőképességüket megtartva, raktározatnak a nőtény testében. Esetleg csak 6—7 hónap múlva termékenyülnek meg a peték; sőt az így raktározott magcsomók egy második iváshoz is legendők.

A fogságban tartott nőtények rendszeren 30—40 drb petét raknak, de egyes peték helyett esetleg eleveneket is szülnek. A szabadon lévő szalamandranőtények azonban mindenkor eleveneket szülnek. A peték borsónagyszágú átlátszó gömböcskék, a melyek a vízbe rakva teleszívódnak vízzel és az embrió farkával felszakítja a peteburkot. Az újszülött poronty élete vízhez kötött, mert kopolyúkon lélegzik. Augusztus hóban azután a kopolyúk visszafejlődnek, azaz tüdőkké alakulnak és a porontyok metamorfózisa ezzel befejezést nyert, mert az ifjú szalamandra immáron szárazon élő állattá vedlett; de teljes kinövését és ivarérettségét csak a harmadik nyárban éri el. Akváriumban nevelt porontyok évekig megtartják kopolyúikat. Kifejlett öreg szalamandrák, ha a vízből valami oknál fogva nem mászhatnak vissza a szárazra, a vízben elpusztulnak. Ez utóbbiról magam két ízben meggyőződtem egy erdei betonozott forrásban, a melyben megívtak, de visszamászni, ki a szárazra, esetlen testükkel nem tudtak.

Régóta ismert már a szalamandra mérges volta. Persze a régi babonás időkben a szalamandra érintése egy volt a rögtöni halállal. Erről hátborzongató mesék keringtek; sőt tűzvészeket is oltattak vele. Nem kevésbé volt fontos ez az aranyszínű foltokkal tarkázott rejtelmes állat, a középkori aranycsinálók számára, mivel az arany mesterséges készítésénck főkelléke gyanánt szerepelt.

Újabb tudományos kutatások alapján a bőrmirigyek váladéka az erősen ható mérge. Ezt a mérget az állat, ha megfogják s megszorítják, arasznyira is kifröcscsenti. Úgy a hideg-, mint a melegvérű állatokra veszélyes. A mérge savas hatású, vízben, alkoholban oldódik és mérge hatását nem veszti el. Egy békának elég egy csepp; hasonlókép egy kisebb madár is megdöglik tőle. Mérget az állat azonban tisztán csak önvédelmi szempontból használja, szinte akaratán kívül. Nem csoda, ha a harcsa, mikor tavasszal egy ilyen méregtől duzzadó hüllőt bekap, attól elpusztul.

Bizonyos, hogy ily esetek elég ritkán fordulnak elő. Legalább is az ismertebb halászati irodalomban nincs róla említés téve. Különben Brehm se tesz seholy említést, hogy a szalamandra és a halak egymásra veszedelmesek lennének. A szabad természetben harcsák és szalamandrák ritkán is kerülhetnek szembe. A harcsa a nagy melegebb vizek lakója, a hova a szalamandra soha se teszi be önkényét a lábát, mert ivási helyei inkább a hűvös, kisebb álló forrásos vizek. A jaskai erdei tóban a különleges helyzeténél fogva ez, mint jeleztem, már 5 ízben előfordult. Általában tehát a szalamandráról, mint a halászat számára kártékony állatról szó se lehet. Sőt, mint a kártékony férgeket pusztító állat, a szalamandrákat minden ember bizonyára oltalmába fogja venni.

A magyar halászat szakirodalmá.

Írta: **Vutskits György dr.**

426. *Krenedics Ödön*: Kenderkötélnemű a halászat szolgálatában. I. l. VI. évf. 1904—1905., 6. sz. p. 46—47., 7. sz. p. 52—54., 8. sz. p. 60—61., 9. sz. p. 68—70.
427. — Szobaakváriumok. I. l. VI. évf. 1904/5. 22. sz. p. 174—175.
428. — Rákászat. I. l. 1904/5. évf. 23. sz. p. 181—182.
429. — Halak kora. I. l. VI. évf. 1904/5. 24. sz. p. 191.
430. — Mocsaras rétek értékesítése. I. l. VII. évf. 1905/6. 1. sz. 5—7.
431. — Tótisztítás. I. l. VII. évf. 1905/6. 4. sz. p. 29—30.
432. — A tógazdaság egy sarkalatos pandektája. I. l. 1905/6. 5. sz. p. 37—39.
433. — A halikrák megszámlálásáról. I. l. VII. évf. 1905/6. 6. sz. p. 45.
434. — Halak felfüstölése. I. l. VII. évf. 1906/7. 7. sz. p. 55—56.
435. — Bajor halászati egyesületek I. l. VII. évf. 1906/7. 20. sz. p. 159.
436. — Szobaakvárium és lakói I. l. 1905/6. 7. sz. p. 51—52., 8. sz. p. 59—61., 9. sz. p. 67—69., 10. sz. p. 76—77., 11. sz. p. 82—84., 12. sz. p. 90—92., 13. sz. p. 101—102., 14. sz. p. 108—110., 15. sz. p. 117—118., 16. sz. p. 123—124., 17. sz. p. 132—133., 18. sz. p. 138—140., 19. sz. p. 147—149., 20. sz. p. 155—156., 21. sz. p. 163—164., 22. sz. p. 171—173., 23. sz. p. 179—181., 24. sz. p. 187—191.
437. — Akváriumok keletkezése. I. l. VIII. évfolyam. 1906/7.
438. — Akváriumi tanulmány 5 műmelléklettel 1907. p. 1—23. Budapest.
439. — A tengeri hal jelentősége. Halászat IX. évf. 1907/8. 16. sz. 130—132., 17. sz. 137—138.
440. *Kriesch János*: Halaink és haltenyésztésünk. Pest. 1868.
441. — Mesterséges haltenyésztés. Természettudományi Közl. I. k. 1869. p. 409.
442. — Külföldi akváriumok. I. l. I. k. 1869. p. 22.
443. — Korcsképződés törvényei. I. l. I. k. 1871. p. 422.
444. — Állattani utazási jelentések az 1872-k évről. Math. Természettud. Közlemények. A Magy. Tud. Akad. kiadv. X. k. 12. sz. Budapest, 1873. p. 201—220.
445. — Új érzéki készülék. Természettud. Közl. 2. k. 1876. p. 403.
446. — Új állat, *Ceratodus Forsteri*. I. l. 3. k. 1871. p. 147.
447. — A halak ízletessége. I. l. 3. k. 1873. p. 191.
448. — Magyarország faunája érdekében. I. l. 3. k. 1872. p. 294.
449. — Egy új halfaj. Math. természettud. közl. A Magyar Tud. Akad. kiadv. X. k. 13. sz. p. 221—232. Budapest, 1873.
450. — Ein neuer Gobius. Verhandl. d. k. k. zool. bot. Gesellschaft in Wien. 1873. p. 369. Taf. VI.
451. — Magyarországi új hal. Természettud. Közl. 4. k. 1872. p. 226.
452. — A tüskés durbancsról. I. l. 5. k. 1873. p. 40.
453. — Alvó halak. I. l. 6. k. 1874. p. 25.
454. — A mesterséges haltenyésztésről. I. l. 6. k. 1876. p. 253.
455. — Hasznos és kártékony állataink. II. r. Halak. (Szent István-társulat kiadv.) Budapest, 1876.

456. — A rákszemekről. Természettud. Közl. 8. k. 1876. p. 67.

457. — A monotremákról, eleveneket tojó halakról s a bálnákról. I. l. 8. k. 1876. p. 374.

458. — Nagy cset akváriumban. I. l. 9. k. 1877. p. 118.

459. — Aranyhalakkal való kereskedés. I. l. 9. k. p. 199., 1877.

460. — Magyarország halászatára, vonatkozó adatok ügyében. I. l. X. k. 1878. p. 37.

461. — Kalauz a magyar nemzeti múzeum halgyűjteményében. (Károli dr. munkájának ismertetése.) I. l. 11. k. 1879. p. 315.

462. — Irígylendő halbőség. I. l. 11. k. 1879. p. 358.

463. — A potykák fogairól. I. l. 11. k. 1879. p. 485.

464. — A halak eldöglése némely vizekben. I. l. 12. k. 1880. p. 37.

465. — Elektromos halfogó. I. l. 12. k. 1880. p. 366.

466. — A rákok dögvésze. I. l. 16. k. 1884. p. 294.

467. — A tenger gazdagsága. I. l. 16. k. 1884. p. 518.

468. — A tenger fészeképítő halai. (Möbius nyomán.) Term. Közl. XVII. k. 1885. p. 505.

469. — Kirándulók zsebkönyve. Útmutatás ásvány-és földtani gyűjtésekre, magasságmérésekre, állat- és növénytani gyűjtésekre. A Természettud. Társ. kiadv. Budapest, 1888.

470. *Kuncz Adolf dr.*: Szombathely Monografiája. I. r. Szombathely, 1880. p. 23—24.

471. *Kuttner Kálmán*: A rákok vedléséről. Halászat. III. k. 1901/902., 3. sz. p. 20—21.

472. — A szivárványos pisztráng vérfelrissítése. I. l. XIII. évf. 1911/912., 5. sz. p. 133—134.

473. *Lakatos Károly*: A vidra biztos fogásmódja. Halászat. I. 1889/90., 9. sz. p. 37—39.

474. — Az ecsedi lápról. I. l. V. évf. 1903/904. 7. sz. p. 50—52., 8. sz. p. 58—60.

475. — Szárnyas orvhalászok és azok irtásmódjáról. V. évf. 1903/904. 8. sz. p. 63—66., 9. sz. p. 73—75., 10. sz. p. 81—83., 11. sz. p. 91—92., 12. sz. p. 99—101., 13. sz. p. 111—112., 14. sz. p. 118—120., 15. sz. p. 126—128., 16. sz. p. 133—135., 17. sz. p. 143—145., 18. sz. p. 150—152., 19. sz. p. 160—161., 20. sz. p. 166—168., 21. sz. p. 176—178., 22. sz. p. 182—184., 23. sz. p. 189—191., 24. sz. p. 199—201.

476. — Egy eltűnt világ. I. l. VI. évf. 1904/905., 1. sz. p. 2—3., 4. sz. p. 26—27.

477. — A szárnyas orvhalászok és azok irtásmódjáról. I. l. VI. évf. 1904/905. 1. sz. p. 6—7., 2. sz. p. 13—14., 3. sz. p. 22—23., 4. sz. p. 29—33., 5. sz. p. 37—38., 6. sz. p. 45—46., 7. sz. p. 54—55.

478. — Halellenségek. I. l. VI. évf. 1904/905. Az emlősök közül. 8. sz. p. 62., 9. sz. p. 70—77., 10. sz. p. 78—79., 11. sz. p. 86—87., 12. sz. p. 93—94., 13. sz. p. 103—104., 14. sz. p. 110—111., 15. sz. p. 117—119., 16. sz. p. 126—127.

479. — Alkalmi haltolvajok. I. l. VI. évf. 1904/905. 17. sz. p. 134—135., 18. sz. p. 141—143.

480. — A ráktenyésztésről. I. l. VI. évf. 1904/905., 19. sz. p. 148—149., 20. sz. p. 155—157.

481. — Eszközök és módszerek a kártevő madarak irtására a halasgazdaságokban. I. l. VI. évf. 1904/905. 19. sz. p. 151—152., 20. sz. p. 159—160.

482. — Mindenféle halbetegségek, halellenségek és halveszedelmek a vizekben. I. l. VI. évf. 21. sz. p. 167—169., 22. sz. p. 175—177., 23. sz. p. 183—184., 24. sz. p. 191—192. VII. évf. 1905/906. 1. sz. p. 6—7., 2. sz. p. 13—15., 3. sz. p. 21—22., 4. sz. p. 30—32., 5. sz. p. 39—40., 6. sz. p. 46—47., 7. sz. p. 54—55.

483. — A halellenségek havi mozgalma. I. l. VII. évf. 1905/906., 11. sz. p. 86—88., 12. sz. p. 92—93., 13. sz. p. 8. sz. p. 62—63., 9. sz. p. 70—72., 10. sz. p. 78—80., 102—104. p. 14. sz. p. 110—111., 15. sz. p. 118—119., 16. sz. p. 173—174.

484. — Halaink halászati és tenyésztési szempontból. I. l. VIII. évf. 1906/907. 1. sz. p. 6—7., 2. sz. p. 14—15., 3. sz. p. 22—24., 4. sz. p. 30—32., 5. sz. p. 39—40., 6. sz. p. 47—48., 7. sz. p. 54—56., 8. sz. p. 63—64., 9. sz. p. 71—72., 10. sz. p. 78—79., 11. sz. p. 85—88., 12. sz. p. 94—96., 13. sz. p. 102—103., 14. sz. p. 109—111., 15. sz. p. 118., 16. sz. p. 126—127., 17. sz. p. 134—136., 18. sz. p. 142—143., 19. sz. p. 151., 20. sz. p. 158—160., 21. sz. p. 166—167., 22. sz. p. 174—176., 23. sz. p. 182—184., 24. sz. p. 191. IX. évf. 1907/908. 1. sz. p. 7., 2. sz. p. 13—16., 3. sz. p. 33., 4. sz. p. 30—32., 5. sz. p. 39—40., 6. sz. p. 45—47., 10. sz. p. 84—85., 11. sz. p. 93—94., 12. sz. p. 101., 13. sz. p. 109—110., 14. sz. p. 117—118., 15. sz. p. 125—126., 16. sz. p. 159—160., 20. sz. p. 167—168., 22. sz. p. 182—184., 23. sz. p. 190—192., 24. sz. p. 198—200.

485. — Halfogóeszközök és halászati módok. I. l. IX. évf. 1907/908., 4. sz. p. 30—32., 5. sz. p. 39—40., 6. sz. p. 45—47., 10. sz. p. 84—85., 11. sz. p. 93—94., 12. sz. p. 101., 13. sz. p. 109—110., 14. sz. p. 117—118., 15. sz. p. 125—126., 16. sz. p. 133—134., 17. sz. p. 140—141., 18. sz. p. 151—152., 19. sz. p. 159—160., 20. sz. p. 167—168., 21. sz. p. 175—176., 22. sz. p. 182—184., 23. sz. p. 190—192., 24. sz. p. 198—200. X. évf. 1908/909. 1. sz. p. 7—5.

486. *Lampert K.*: Az édesvizek élete. Fordította Entz Margit. Természettud. társ. könyvkiadó vállalata.

487. *Landgraf János*: A ponty táplálkozásáról. Halászat, I. évf. 1889/90. 1. sz. p. 23—25., 6. sz. p. 23—24.

488. — A kincstári hegyvizek halászata. I. l. I. 1889/90. 8. sz. p. 31—32. (Folyt köv.)

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

4. Teletelőmben április elején az egynyaras ponty-ivadékból igen sok elpusztult. Betegségnek semmi nyomát nem vettem észre, de igen le voltak soványodva. Mi lehetett a pusztulás oka? *T. R.*

Feleletek.

4. Láthatlanba s annyi idő múltán nagyon bajos a halhullás okát kideríteni, de leírása után alighanem *éhség* miatt hullottak el azok az apró halak. Ez idén a tél nagyon enyhe volt, a halak ú. n. téli álma, vagy jobban mondva életműködésük csökkenése nem volt oly nagy mint máskor, ennél fogva többet *fogytak*, mint máskor. Ezt igazolja az a megfigyelése is, hogy a halak nagyon soványak voltak. Most már aztán túlságosan hosszú ideig tartotta is azokat a teletelőben: április elejéig, a mikor meg éppen valóságos nyári melegek jártak. A hal teljesen „felébredt” s természetesen táplálkozni is akart, csak hogy a szűk teletelőben táplálékot nem talált, a téli koplalás után elgyengülve, valósággal éhen pusztult tehát. Ilyenkor csak az segít, ha az ivadékok *etettjük* a teletelőben. Télen is adunk neki, ha a csekély mennyiségben is, egy kis durva lisztet, darát. Ha meg valami okból tovább kell bent hagynunk a teletelőben, akkor rendszeren etessük.

Mindenesetre a leghelyesebb, ha ilyen enyhe tél után, minél előbb kihelyezzük.

TÁRSULATOK. EGYESÜLETEK.

Az Országos Halászati Egyesület t. tagjait kérjük, hogy tagsági díjaikat ne a szerkesztőség címére küldjék, mert akkor az esetleg előfizetési díjként számoltatik el, a mi aztán zavarra ad okot, hanem a következő címre: *Kuttner Kálmán*, egyesületi pénztáros, *Budapest, V., Ügynök-utca 19.* A tagsági díj egy évre 6 korona.

Tagsági díjat fizettek 1916. évi márczius 15. óta:

1914. évre: Pironcsák István, Pironcsák János, Ujfalussy Miklós.

1915. évre: Darnay Béla, Főhercegi Halászati Központ, Magyar József, Metzli Camill, Mikolasch György, Mikosdi uradalom, Mozsgói uradalom, dr. Nagy Sándor, Nasiczi tógazdaság, hg. Pálffy Miklós uradalma, Pironcsák István, Pironcsák János, Poprádvölgyi h. t., dr. Radwány Károly, Schwartz Izidor, br. Schossberger Viktor uradalma, Singhoffer M. József, gr. Széchenyi Bertalan, dr. Szelényi Jenő, Szolnokvidéki felsőtiszai h. t., Ujfalussy Miklós, Ungmegyei sport-horgász egyesület, Varrasúr-negyedi h. t., Wein Károly, ifj. Zimmer Ferencz, Zsibóvidéki szamosi h. t., Zsolnavidéki h. t.

1916. évre: Gr. Ballestrem uradalom, Dobsa Imre, Esztergomi főkapitán tapsonyi tógazdasága, Fanda Agoston, Főhercegi erdő-gondnokság Karapanca, Főhercegi Halászati Központ, Kettős körösi h. t., Koncz István, Kuttner Kálmán, Löwenstein Emil, Magyar József, Metzli Camill, Mikolasch György, Mikosdi uradalom, Mozsgói uradalom, dr. Nagy Sándor, Nasiczi tógazdaság, hg. Pálffy Miklós uradalma, Pavlicsek Leo, Pironcsák István, Pironcsák János, Pöstyénvidéki h. t., dr. Radwány Károly, Reitmann Ferencz, Schwartz Izidor, br. Schossberger Viktor uradalma, Singhoffer M. József, gr. Széchenyi Bertalan, dr. Szelényi Jenő, Szolnokvidéki Felsőtiszai h. t., Torzsai halastó-társaság, Ujfalussy Miklós, Ungmegyei sport-horgász-egyesület, Varrasúr-negyedi h. t., Wein Károly, Zabik László, ifj. Zimmer Ferencz, Zsibóvidéki szamosi h. t., Zsolnavidéki h. t.

Az Országos Halászati Egyesület 47/1916. sz. alatt a nyílt vizeken való halorzás szigorúbb minősítése és büntetése tárgyában az alábbi felterjesztést intézte a m. kir. földművelésügyi miniszter úrhoz, egyidejűleg a belügy- és az igazságügyi miniszter urakhoz is hasonló kérelemmel fordulva:

Nagyméltóságú Miniszter úr! Kegyelmes Urunk! Még az 1914. évben voltunk bátrak Nagyméltóságodhoz fordulni a halorzás szigorúbb minősítése tárgyában; tiszteletteljes beadványunk Nagyméltóságodnak 1914. évi december hó 16-án kelt 65916. sz. nagybecsű leiratával nyert elintéztést.

A tett s kilátásba helyezett intézkedéseket akkor megnyugvással és köszönettel fogadtuk, azonban a hosszú háború következményeképp beállott viszonyok között az állapotok a halorzást illetőleg rendkívül elfajultak.

Az ellenőrző közegek (csendőrök, pénzügyőrök, mezőőrök stb.) megfogyatkozása következtében az ország egyes vidékein különösen a nagyobb nyílt halasvizek mentén (Balaton stb.) a halászati jogtulajdonosok teljesen tehetetlenek a legnagyobb mértékben lábrakapott orvhalászat ellenében. A kihágás büntetésének csekély-sége egyáltalán nem bír elriasztó hatással.

Ezért vagyunk kénytelenek újlag a magas kormány segítségét kérni, a ma már valóban nagy értékeket képviselő nyíltvízi halászat megvédésére is és eme védelem érdekében vagyunk bátrak ismételve is Nagyméltóságodhoz fordulni, jelezvén, hogy egyidejűleg hasonló kérelmet intéztünk a nagyméltóságú igazságügyi miniszter úrhoz is.

Kérelmünk legfőképp odairányul ugyanis, hogy azok az intézkedések s tervezett rendelkezések, a melyeket Nagyméltóságod a már idézett 65.916/1914. sz. nagybecsű rendeletében említ, nemcsak a zártvízi, hanem a nyíltvízi halászatra is kiterjesztessenek.

Ma már a nyíltvízi halászat gyakorlása is a törvény

parancsoló rendelkezése alapján alakult halászati társulatok keretében okszerű kezelést, a halállomány óvása és szaporítása, szóval a termelés fokozása céljából pedig igen jelentékeny áldozatokat feltételez. Ma már kíméleti terek, ívótelepek, költőházak, nevelőtavak, hallétrák stb. létesítése, eme berendezések gondozása, a halellenségek pusztítása és a rendszeres felügyelet céljából megfelelő őrszemélyzet alkalmazásának, sőt gyakran a mesterséges halasítás költsége terheli a természetes nyíltvizek halászati üzemet.

Nem csekély gazdasági és magánjogi érdekek, illetőleg értékek megvédelmezéséről van tehát itt szó, a mely védelemre a mai törvényes eszközök, különösen a mostani viszonyok között, teljesen elégtelenek.

Rájöttek erre már más országokban is. Így különösen hivatkozhatunk a német büntető törvénykönyv tervezetére, mely az orvhalászatot vétségnek minősíti, azzal az igen határozott megokolással, hogy a halászat gazdasági jelentősége, illetőleg a hal fogyasztási köre és értéke rendkívül nagy mértékben emelkedett, mert minden hozzáértő tudja, minő nagy anyagi áldozatokkal jár manapság valamely folyóban, patakban, általában nyíltvizekben a megfelelő halállomány nevelése és fenntartása; de a régebbi időhöz képest, a mikor a meglevő törvények keletkeztek, ma már nagyban tökéletesedtek a fogószerszámok is s ennek révén sokkal nagyobb károkat okozhatnak az orvhalások a halászati jogtulajdonosoknak ma, mint régente. Ehhez képest a tervezet a halorzásért a pénzbüntetés mellett 6 hónapig terjedő fogságot is ígér, ha kivételesen alkalmas követék el, ellenben az iparszerűleg dolgozó hivatásos orvhalászoknál a büntetés maximumát két évig terjedhető fogságban szabja meg.

Nálunk is lehetetlen az orvhalászat elleni védekezés addig, a míg az orvhalászat törvényes alapon lopásképp nem büntethető. Mély tisztelettel kérjük tehát Nagyméltóságodat az előadottak alapján, méltóztassék oda-hatni, hogy a büntető törvényes intézkedések nálunk is lehetővé tegyék ezt, de addig is, míg az ezirányú törvényhozási eljárásra mód és alkalom nyílik, tekintettel a mai súlyos viszonyokra, legalább méltóztassék úgy intézkedni, hogy a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvény alapján kibocsátandó rendelettel a halorzás súlyosabban minősítessék s szigorúbban büntettessék. Az Országos Halászati Egyesület f. évi márczius hó 21-iki választmányi ülésének határozatából. Budapest, 1916. évi április havában. Nagyméltóságodnak mély tisztelettel: *Báró Inkey Pál* s. k. alelnök, *Répassy Miklós* s. k. titkár.

A Zsibóvidéki szamosi halászati társulat, a mint utólagosan értesülünk, a múlt évi december hó 30-án közgyűlést tartott. Az igazgatói jelentés szerint a segédhalások hadbavonulása már 1914. óta a halászat hasznobérlőit igen hátrányosan érintette. Az 1914. évi zárszámadást 935.71 korona bevétellel, 862.62 korona kiadással és 73.10 korona pénztári maradvánnyal rendben levőnek találták és a pénztárosnak a felmentést megadták. A f. 1916. évi költségvetést 880 korona bevétellel és ugyanennyi kiadással irányozták elő. Ezzel összefüggésben a háborús állapotok között rendkívül elharapódzott orvhalászatra való tekintettel a sürgősen alkalmazandó partőrök fizetéséhez leendő hozzájárulás, illetőleg visszatérítés címén 180 korona államsegély kérelmezését határozták el. A tisztújítás során megválasztották elnökké gróf *Béldi Kálmán* nagybirtokost, alelnökké *Péchy Imre* szilágymegyei főispánt, igazgatóvá *Dull Andor* zsibói járási főszolgabíró. (—gh.)

VEGYESEK.

A Budapesti Horgászok Egyesülete f. é. május hó 18-án este 7 órakor a Sas-kör (IV., Irányi-utca 17.) nyilvános éttermének külön helyiségében (I. emelet) tartja rendes *közgyűlését*.

A Balaton halainak értékesítése című, múlt számban megjelent közleményünk helyreigazításaképp jelentik, hogy a bérlő részvénytársaság kereskedőknek csak a zsákmány *nemes halból* álló felét kötötte le s ez a mennyiség oszlik meg a budapesti és bécsi cég között; e zsákmány másik fele szabadon értékesíthető, de csak Magyarország területén; az országban tehát e zsákmánynak is — mely az egész zsákmánynak csak körülbelül 15⁰/₀-a — 75⁰/₀-a marad.

Az 1916. évvel kezdődő üzemi évre vonatkozó halárak egyébként a következők kilogrammonként:

Fogas	I. rendű	---	---	---	9—	korona
"	II.	"	---	---	7—	"
"	III.	"	---	---	6—	"
"	IV.	"	---	---	5—	"
Ponty					3—	"
Harcsa	I. rendű	---	---	---	5.60	"
"	II.	"	---	---	3.60	"
Csuka	I.	"	---	---	3.20	"
"	II.	"	---	---	2.50	"
Őn					2.20	"
Keszeg	I. rendű	---	---	---	1—	"
"	II.	"	(lepikkelyezve)	---	—50	"
Garda	(lepikkelyezve)	---	---	---	—80	"

A városligeti tavat halászati használatra a főváros gazdasági ügyosztálya *Zimmer Ferencz* halászmesternek adta ki 800 korona évi bérért. Volt ugyan egy magasabb ajánlat, *Pataky Ferencz* tanáré, a ki 900 koronát ajánlott, utóbb azonban ajánlatát visszavonta.

Természetesen nem oly halászatról van itt szó, hogy a bérlő a tóban termett halak kifogásával jutna haszonhoz, hanem a tavat *nyári haltartónak* használják. Bizonyos készletet tesznek be, a melyből időnként — a nyári időszakban — a piacra szükséges mennyiséget kifogják.

A hortobágyi halastavak közül a második nagy tavat is megtöltötték a Tisza árvizével és május elején be is halasították. A népesítésre szolgáló halakat szlavóniai tógazdaságaiból hozatta a bérlő *Haltenyésztő R. T.*; a nagy meleg ellenére kitűnő állapotban érkeztek meg.

A Haltenyésztő r.-t. osztaléka. Múlt számunkban megjelent közlemény kapcsán jeleztük, hogy a r.-t. már a múlt évben is 10⁰/₀ osztalékot fizetett; az 1913/14. üzletévben 6⁰/₀ volt az osztalék.

Kivette a r.-t. a hadikölcson jegyzésében is részét, mert a IV. hadikölcsonból is 50,000 K-t jegyzett s azzal eddigi jegyzésének összege 150,000 koronára rúg.

Balaton történet. Nagyon ismeretes, hogy a balatonmenti falvak lakossága ősi jogot formál az orvhalászathoz. Valóságos előjegyzési naptárral dolgoznak, a melyben a ponty ívási ideje fel van jegyezve. Aztán figyelőket, rendszerint gyerekeket állítanak a víz mellé, hogy jelentsék idejében, ha a nagy esemény valahol bekövetkezik. Állítólag egy ilyen jelentés beérkeztekor hagyták ott az ájtatos hívők a templomban a papot prédikálás közben.

Igaz-e? nem-e? nem tudjuk, de az alábbi történet hiteles.

A tábi járás főbírája tárgyalta orvhalászati kihágásokat. Sokan voltak a delikvensek, úgy intézte, hogy kihallgatja valamennyit, aztán hozza meg az ítéleteket. Egymásután vette őket elő. A mikor egygyel-egygyel elkészült, kiküldte: várja meg odakint az ítéletet, mert azt később hirdeti ki.

Mikor egy köröshegyi legényre került a sor, az kérésre fogja a dolgot:

— Alássan kérem! tessék nekem most kihirdetni.

— Hát aztán miért? — kérdi a főbíró.

— Igen sürgős dolgom van.

— Mi az a sürgős dolog?

— Ívik a ponty!

Bécs halfogyasztásának növekedése. A bécsi cs. kir. statisztikai központi bizottság az alábbi érdekes adatokat közli a bécsi halpiac forgalmáról:

	1913-ban	1914-ben	1915-ben
Márna	3,430	6,240	2,750
Dévér	4,820	9,170	16,460
Pisztráng	4,644	2,159	3,544
Csuka	4,893	7,739	17,928
Ponty	613,840	649,547	1,022,033
Süllő	115,807	59,747	63,030
Féherhal	39,350	54,316	34,632

A háborús 1915. évben tehát a ponty mennyisége csaknem megkésereződött, a süllőé pedig felére apadt; elmaradt az orosz behozatal!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

L. S. Szabadka. A pontyra most tilalom van, jelentsék fel tehát a vasútmenti halászsokat.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek **több ezer métermázsa** élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, cs. és kir. udvari szállító **BUDAPEST**, Központi vásárcsarnok. Telefon: 61—24.

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélcím: Tógazdaság Sárd.

Sürgőnycím: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavaszi szállításra elad 1—2—3-nyaras javított **wittingaul** pontyot és anyapontyot, **bajorországi aischgründi** 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higoi), aranyorfát, naphalat, amerikai törpeharscsát, 1—4-nyaras tavi czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Arjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd és dr. Hirsch Alfréd Budapest, Klotild-palota.